

InGenieus, Groen en Gezond

Zuid-Limburg maakt Nederland groter

RegioDeal aanvraag
Zuid-Limburg maakt
Nederland groter

220 kilometer
buitenlandse
grens

3 stedelijke
gebieden

30 miljoen inwoners
binnen een straal
van 100 kilometer

2 ontwikkelingsagenda's

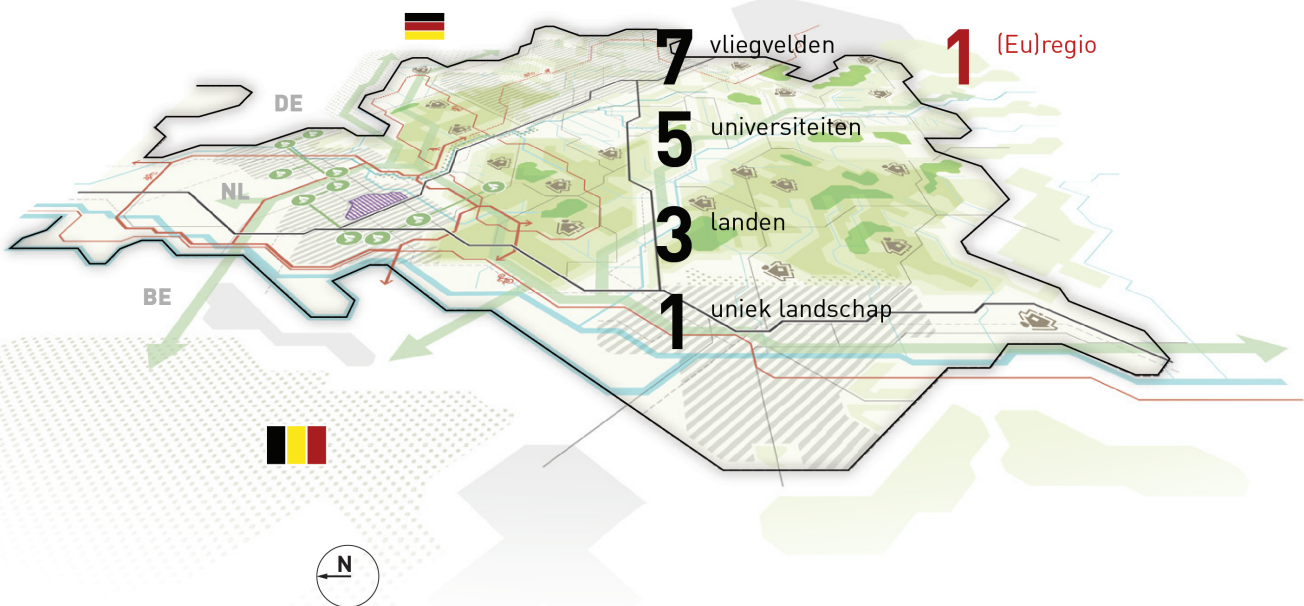
7 vliegvelden

1 (Eu)regio

5 universiteiten

3 landen

1 uniek landschap

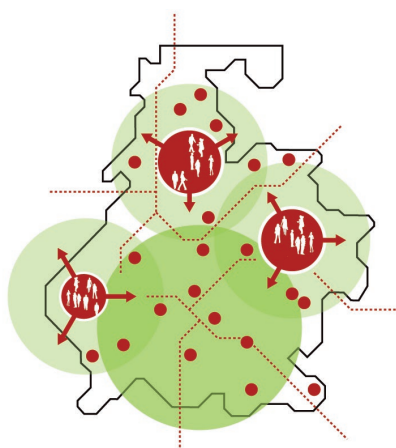

Een eerste vertaling van ons programma wordt hier voorgesteld. Met de verschillende ministeries en onze regionale partners binnen de 'coalition of the willing & acting' werken wij graag in de volgende fase aan een nadere uitwerking en concretisering.

In onze programmatische aanpak stellen wij een 3-tal interventie type centraal, welke steeds per opgave een eigen inkleuring krijgen:

1. Integrale gebiedsgerichte aanpak
2. Participatie van inwoners als volwaardige partners in de aanpak (werkplaats filosofie waar een iteratief, flexibel en mensgerichte samenwerking tussen alle stakeholders centraal staat)
3. Versterking vestigingsklimaat

De programmaliijnen

Lijn 1: Versnelling ontwikkeling naar een gezonde, veilige en sociale leefomgeving

Indicatief benodigde investering: € 98 miljoen
Indicatieve bijdrage vanuit Regio Envelop: € 14,5 miljoen

Voorgestelde aanpak in deze lijn

Versnelling naar een gezonde, veilige en sociale leefomgeving o.a. met inzet van de Trendbreuk systematiek en agenda Brede Welvaart. Via een integrale gebiedsgerichte wijkaanpak gericht op sociale, fysieke, veiligheid en economische maatregelen, vergroten we de (positieve) gezondheid van inwoners. We zetten in op ruimte voor bewegen en ontmoeten in buurten met grote opgaven en waar een impuls nodig is om een kanteling te bewerkstelligen.

Daarnaast wordt ingezet op versterking en uitbreiding van het MKB, start- en scale-up-klimaat: door met het medische cluster in te zetten op de koppeling zorg-kennis/innovatie, wordt Zuid-Limburg de regio waar nieuwe zorgconcepten en behandelmethoden ontstaan en gezondheidsbevordering centraal staat (Maastricht Health Campus).

Doel: een bevolking die op alle indicatoren van de Brede Welvaart monitor aanwijsbaar toegeroeid naar het NL gemiddelde.

Voorgestelde initiatieven in deze lijn

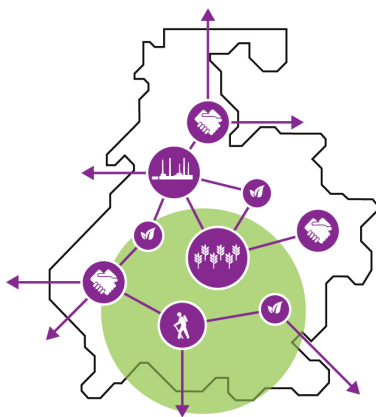
- Versnelling en verbreding van de Veerkrachtige wijken aanpak: in wijken met een lage SES-WOA score in de gemeenten Maastricht, Sittard-Geleen en Vaals¹.

1. 8 van de 426 gebieden in NL waar de leefbaarheid structureel onder druk staat liggen in Maastricht en Sittard-Geleen.

- Een integrale wijkgerichte aanpak met een voor iedereen toegankelijke meer groene klimaatadaptieve omgeving, met een ontwerp en inrichting die sport, bewegen en gezondheid in de breedte stimuleert, die ontmoeting en meer buiten zijn faciliteert.
- Daarnaast verbinden en ontsluiten we het sociale weefsel met een aantal parels en hotspots van kennis en innovatie op het terrein van topsport, breedtesport, gezondheid en beweging (o.a. Watersley Sport en Talents, Glanerbrook Groen Sport Beleving, Sportzone Fortuna, De Hamen Beek, Maastricht Health Campus) als instrument voor participatie en positieve gezondheid.
- MKB/Startup-scale up vestigingsklimaat versterken: Maastricht Zuid als kansengebied voor de kenniseconomie waarbij Maastricht Health Campus uitgroeit van een toonaangevend biomedisch cluster tot een ecosysteem van wereldklasse. Met de realisatie van de BMHC Makerspace kan een belangrijke stap gezet worden in het versterken van het vestigingsklimaat en ruimte voor groei gecreëerd worden.

Samenwerking met het Rijk

Samenwerking met de departementen zoals VWS, OCW, BZK, J&V, I&W is van belang i.r.t. tot programma's zoals o.a. Trendbreuk Zuid-Limburg, Rijke Schooldag, Kansrijk Opgroeien, leefbaarheid en veiligheid. Als ook i.r.t. verdere versterking en groeiende toegevoegde waarde van onze kennis- en innovatie infrastructuur.

Lijn 2: Versnelling naar een circulaire economie en samenleving

Indicatief benodigde investering: € 19 miljoen
 Gevraagde bijdrage uit de Regio Envelop: € 6,4 miljoen

Voorgestelde aanpak in deze lijn

- De (chemische) industriële sector, vormt één van de belangrijke pijlers onder de regionale economie, het verdienvermogen van de regio, en raakt daarmee rechtstreeks de brede welvaart in onze regio. Binnen dit speerpunt ontwikkelen we een duurzame schaalbare grensoverschrijdende aanpak, om in de grondstoffenbehoefte en aan- & afvoer voor de (chemische)industrie te kunnen voorzien.
- Doel: doorbraak realiseren door versneld actie te ondernemen op vlak van het in kaart brengen van de grondstoffenbehoefte, de oprichting van een trading company rond hernieuwbare grondstoffen, realisatie van circulaire satelliet sites in Nederland en België incl. verwerking en duurzame oplossingen voor logistiek en transport.
- Tevens wordt ingezet op het ontwikkelen van vernieuwende participatieve concepten waarin samen met burgers als volwaardig stakeholder, wordt gewerkt aan een nieuwe balans tussen de impact van de transitieopgaven en het versterken van de omgevingskwaliteit en leefbaarheid.

Doel: nieuwe werkzame concepten voor burgerparticipatie.

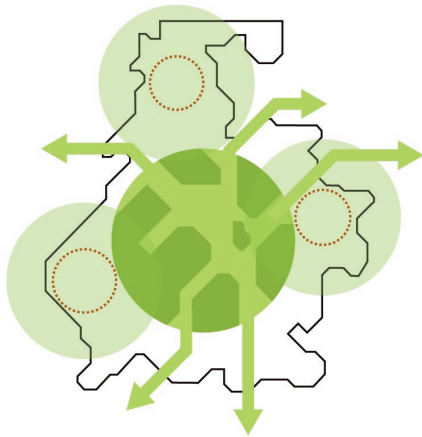
- Met de ontwikkeling van een circulair businessdistrict in Geleen, Circular Mile wordt ingezet op het versterken van het vestigingsklimaat voor MKB en start-ups (doel) gelieerd aan de transitie naar een circulaire economie.
- Eén van de meest vervuilende industrieën, op mondiale schaal, is de textielindustrie. Doel van ons programma Circulair Textiel is het inzetten van onze kennis & innovatie positie en creativiteit, als bijdragen aan oplossingen voor dit mondiale vraagstuk. Daarnaast een bloeiend ecosysteem te ontwikkelen met nieuwe economische impulsen voor de regio en het binden van talent aan de regio.

Voorgestelde initiatieven in deze lijn

- Grondstoffenprogramma Chemelot: gericht op afvalstromen, logistiek en verwerking.
- Stadslab Geleen: participatie en co-creatie met burgers.
- Handelingskader voor verbeteren omgevingskwaliteit en leefbaarheid: in gebieden waar de transitie naar een circulaire economie vraagt om een uitgebalanceerde ontwikkeling; pilotgebied Haven Stein.
- Circular Mile: ontwikkeling van een circulair business district in Geleen. Het plan versterkt de economische positie, vooral het vestigingsklimaat voor MKB en startups, de circulaire keten en mogelijkheden van de Chemelot-site en omgeving door het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en omgeving voor Circulaire bedrijvigheid (categorie minst overlastgevend en geen externe veiligheidsrisico's).
- Programma Circulair Textiel: het (Eu)regionale ecosysteem in Zuid-Limburg biedt kansen een bijdrage met toegevoegde waarde te leveren binnen de mondiale opgave om één van de vervuilendste industrieën ter wereld te transformeren naar een meer duurzame en groene industrie. USP's van Zuid-Limburg op het vlak van chemie en new/biobased materials spelen hierin een belangrijke rol en voegen kansen toe aan de Dutch Textile Valley beweging. Binnen het programma ligt de focus op innovatie, retourlogistiek, biobased en circulair ontwerp.

Samenwerking met het Rijk

Transitie (chemische)industrie; het reguleren van grensoverschrijdende afvalstromen, de verwerking tot grondstof, logistiek & transport in combinatie met omgevingskwaliteit, veiligheid en leefbaarheid vormt één van de cruciale randvoorwaarde om deze transitie te laten welslagen. Ook op het vlak van een andere belangrijke randvoorwaarden voor deze transitie is de aanlanding van landelijke energie- en grondstoffennetwerken op Chemelot, waaronder het realiseren van de Deltacorridor. Het Rijk ondersteunt daartoe de plannen die gemaakt worden in het project Delta Corridor op de aspecten ruimtelijke inpassing, internationale afspraken en eventuele co-financiering van de aanleg. De aanleg en financiering van de leidingen is een private aangelegenheid, waartoe een consortium in oprichting is. Aan de fysiek ruimtelijke opgaven i.r.t. deze opgave wordt samengewerkt in NOVEX verband. Samenwerking met departementen als I&W, EZK, BZK is daarvoor nodig.

Lijn 3: Perspectief voor en versterking van ons unieke landschap

Indicatief benodigde investering: € 38 miljoen
Gevraagde bijdrage uit de Regio Envelop: € 6 miljoen

Voorgestelde aanpak in deze lijn

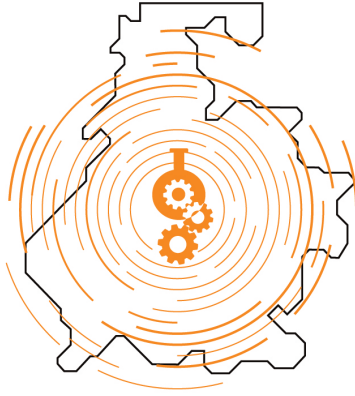
- Green Connection staat voor een aanpak die erop gericht is een hoogwaardig netwerk van groene verbindingen op euregionale schaal te realiseren. Doel: invullen van ontbrekende schakels in het (snel-)hoofdfietsroute- & wandelnetwerk en ecologische & waternetwerken in verbinding brengen met thematische en integrale gebiedsontwikkelingen die elkaar versterken en daarmee bijdragen aan een vitaal en toekomstbestendig landelijk gebied als Groene Long voor Zuid-Limburg.
- Een tweede aanpak binnen deze lijn is het versnelt door ontwikkelen van een regionaal voedselsysteem. Doel is te komen tot een ecosysteem met aandacht voor de transitie in de landbouw, milieu en landschap, betrokken en gezonde inwoners en nieuwe duurzame verdienmodellen. Een aanpak die de ontwikkeling naar een groene en gezonde leefomgeving ondersteund en versnelt.

Voorgestelde initiatieven in deze lijn

- Green Connection: het realiseren van een aantrekkelijk woon-/verblijfsklimaat voor eigen inwoners en voor bezoekers door ontbrekende schakels qua wonen, werken en recreëren in te vullen vanuit verschillende thematische en gebiedsgerichte ontwikkelingsperspectieven is een hoogwaardig netwerk van groene verbindingen op euregionale schaal van belang. Ontwikkelingen zoals o.a. Corio Glana (Sittard-Geleen), De Haamen (Beek), Poort van Heuvelland (Eijsden-Margraten), Bocagelandschap (Heuvelland), Van Geuldal tot Geleenbeek tot Roodebach (Beekdaelen) zullen onderdeel uitmaken van deze aanpak.
- Regionaal Voedselsysteem Zuid-Limburg: is een ecosysteem in ontwikkeling dat bestaat uit een geïntegreerd en coöperatief netwerk. Dit netwerk heeft de focus op lokale productie, verwerking en verkoop, passend in een circulaire economie.

Samenwerking met het Rijk

Om een nieuw perspectief voor ons uniek en nationaal landschap als Groene Long voor Zuid-Limburg en belangrijke pijler onder een duurzame en vitale vrijetijdseconomie met toegevoegde waarde voor de regio en haar inwoners te realiseren, is samenwerking met departementen als L&V, I&W, EZK, BZK nodig. Aan de fysiek ruimtelijke opgaven i.r.t. dit nieuwe toekomstperspectief wordt samengewerkt in NOVEX verband.

Lijn 4: Grensoverschrijdende kenniseconomie en internationale arbeidsmarkt

Indicatief benodigd budget: € 47,5 miljoen
Indicatieve bijdrage vanuit Regio Deal: € 3,1 miljoen

Voorgestelde aanpak in deze lijn

In deze lijn werken we aan belangrijke randvoorwaarden om de grensoverschrijdende agglomeratievoordelen beter te benutten en daarmee een positieve impact te hebben op de brede welvaart van onze inwoners. De aanpak is gericht op het verder uitbouwen van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt, organiseren en faciliteren van de noodzakelijke toestroom van expats/kenniswerkers, arbeidsmigranten en studenten en versterking van de kenniseconomie. Met Brightlands Next wordt ingezet op de jeugd en de binding met de regio naar de toekomst toe. Daarnaast zetten we in op het faciliteren en meer ontsluiten van het creatieve potentieel in onze regio en dit meer te verbinden met onze maatschappelijke opgaven.

Voorgestelde initiatieven in deze lijn

- Talent Coalition: aantrekken en behouden van internationaal talent.
- Brede aanpak internationale en grensoverschrijdende arbeidsmarkt: borgen van de integrale dienstverlening aan expats, inwoners en ondernemers.
- Brightlands Next - verdiepen en versnellen: een programmatische aanpak om het Limburg van de toekomst onder de aandacht te brengen van en te verbinden met de komende generaties zodat zij de kansen in eigen regio ontdekken en mee richting geven aan deze toekomst.
- Nieuwbouw Podiumkunsten Zuyd Hogeschool

Maastricht is één van de weinige steden in Nederland waar het volledig kunstvakonderwijs voor handen is. Dit in combinatie met het rijke culturele veld biedt een enorme potentie aan creativiteit en verbeeldingskracht die we meer dan nu kunnen verbinden aan onze maatschappelijke opgaven. Het kunstvakonderwijs maakt deel uit van de culturele ketens in stad en regio, van amateur tot professional van jong tot oud. De studenten en de afgestudeerden zijn in toenemende mate actief in de buurten & wijken van de stad en in de regio. Als voorbeeld noemen we Opera Zuid in Malpertuis met de Buurtopera en de buurtjury. Wijkbewoners worden door laagdrempelige participatie in cultuur betrokken bij de buurt met positieve effecten op gezondheid en worden weer meer maatschappelijk actief. Bewegen via cultuur is een belangrijke bouwsteen, hiermee bereiken we een brede doelgroep, ook de inwoners die bewegen en sport niet aantrekkelijk vinden.

Het samenbrengen van de verschillende Kunstvakopleidingen op een campus biedt de mogelijkheid om de disciplines over grenzen met elkaar te laten samenwerken en nieuwe vormen van productie en presentatie te laten ontstaan. Toekomstig bestendige huisvesting is een voorwaarde voor de interactie met stad en regio.

Samenwerking met het Rijk

Om de brede welvaart voor onze inwoners te versterken is een belangrijke sleutel tot succes de kans het BRP van de regio te verhogen mits het ons lukt grensbelemmeringen te reduceren en kansen binnen een grensoverschrijdende agglomeratie beter te benutten. Zo is het realiseren van multimodale grensoverschrijdende infrastructuren (water, lucht, spoor, weg, ondergronds) en een goed functionerend daily urban system waarbinnen snel (30 min. regio) en duurzaam gereisd kan worden cruciaal. Daarnaast het wegnemen van, veelal juridisch van aard, belemmeringen die een goed functionerende grensoverschrijdende en internationale arbeidsmarkt in de weg staan. Samenwerking met departementen als I&W, OCW, VWS, BZK, SZW is hiervoor nodig.

Programmabureau

Om de samenwerking in de regio te versterken wordt voor de uitvoering van de Regio Deal een programmabureau ingericht, te bemensen vanuit de triple helix partners. Het programmabureau zal als spin in het web de samenwerking en uitvoering van het Programma IGG binnen de regio organiseren, ondersteunen en faciliteren. En als eerste aanspreekpunt voor het Rijk functioneren namens de regio. Het programmabureau zal worden aangestuurd door een programmadirecteur welke verantwoording aflegt aan de te vormen regiegroep. De regiegroep zal als eerste bestuurlijk aanspreekpunt voor het Rijk functioneren namens de regio. Voor de bekostiging van het programmabureau zal binnen de financiële reikwijdte van dit voorstel dekking gevonden moeten worden.

